

Vylučovací žaloba

Není-li (obecně) nelegální původ finančních prostředků užitých k zaplacení kupní ceny (bez dalšího) důvodem absolutní neplatnosti kupní smlouvy, nemůže být právně významný ani pro posouzení, zda nabyvatel skutečně nabyl spornou nemovitost v dražbě, ani pro posouzení (ne)existence vlastnického práva ke sporné nemovitosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 54/2019-473 ze dne 24.2.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně H. S., narozené XY, bytem XY, zastoupené JUDr. J.O., CSc., advokátem, se sídlem v H., proti žalovanému F. Č., se sídlem XY, jako insolvenčnímu správci dlužníka J. H., zastoupenému JUDr. S.K., advokátkou, se sídlem v P., o vyloučení nemovitostí ze soupisu majetkové podstaty, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 70 ICm XY, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka J. H., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 40 INS XY, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2019, č. j. 70 ICm XY, 101 VSPH XY (KSPH 40 INS XY), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) rozsudkem ze dne 13. června 2018, č. j. 70 ICm XY, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně (H. S.) domáhala vůči žalovanému (F. Č., jako insolvenčnímu správci dlužníka J. H.) vyloučení nemovitostí označených ve výroku rozsudku (dále jen „sporné nemovitosti“) z majetkové podstaty dlužníka (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

Insolvenční soud vyšel (mimo jiné) z toho, že:

- 1) Usnesením ze dne 14. srpna 2012, č. j. KSPH 40 INS XY, zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka, rozhodl o způsobu řešení jeho úpadku konkursem a insolvenčním správcem ustanovil žalovaného. Žalovaný sporné nemovitosti zahrnul do soupisu majetkové podstaty dlužníka.
- 2) Vlastnické právo ke sporným nemovitostem (původně) nabyt vydražitel J. S. (manžel žalobkyně – dále jen „J. S.“), a to na základě usnesení o příklepu ze dne 23. září 2009, č. j. 046 Ex 528/08/132, které nabylo právní moci dne 16. října 2009, a zaplacení nejvyššího podání (částky 1.854.233,- Kč) dlužníkem hotovostními vklady.
- 3) Žalobkyně nabyla vlastnické právo ke sporným nemovitostem v rámci dědického řízení po J. S. (vedeného u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 32 D 237/2013).
- 4) Rozsudkem ze dne 22. listopadu 2013, č. j. 34 T 7/2012-3803, Krajský soud v Ostravě uznal dlužníka vinným pro zvláště závažný zločin podvodu a uložil mu trest odnětí svobody v trvání 8 let.
- 5) Okresní soud v Kladně rozsudkem ze dne 28. dubna 2015, „č. j.“ 5 T 19/2015, zprostil žalobkyni obžaloby ze spáchání zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti.

Na tomto základě insolvenční soud – cituje ustanovení § 225 odst. 1 a 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a ustanovení § 39, § 123, § 124, § 132 odst. 1, § 133 odst. 2, § 560, § 580 odst. 1 a § 588 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) – dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Přitom s poukazem na skutková zjištění ohledně okolností, za nichž „bylo zaplaceno“ nejvyšší podání, zdůraznil, že J. S. sice vydražil sporné nemovitosti v exekuční dražbě, ale nejvyšší podání (včetně dražební jistoty) zaplatil na účet soudního exekutora formou vkladů v hotovosti (v období od 17. září 2009 do 8. ledna 2010) dlužník, a to za použití finančních prostředků, které „neoprávněně inkasoval“ od poškozených věřitelů (tj. finančních prostředků získaných trestnou činností). Současně shledal nevěrohodnou verzi žalobkyně, podle níž sporné nemovitosti zaplatil J. S. ze společných peněz.

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 31. ledna 2019, č. j. 70 ICM XY, 101 VSPH XY (KSPH 40 INS XY), změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že žalobě o vyloučení sporných nemovitostí z majetkové podstaty dlužníka vyhověl (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud – cituje ustanovení § 225 odst. 1 insolvenčního zákona a vychází ze skutkových zjištění učiněných insolvenčním soudem – zdůraznil, že J. S. se stal vlastníkem sporných nemovitostí v souladu s ustanovením § 336l odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), na základě (pravomocného) usnesení o příklepu (a zaplacení nejvyššího podání). Potud neměl za významné, zda nejvyšší podání uhradil J. S. sám, popřípadě zda nejvyšší podání uhradila třetí osoba (dle tvrzení žalovaného dlužníka), s tím, že důvodem nabytí vlastnického práva ke sporným nemovitostem „nebyl žádný právní úkon, který by mohl být považován za neplatný či právně neúčinný, ale právní skutečnost“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení právní otázky, zda skutečnost, že nejvyšší podání bylo zaplaceno z prostředků z trestné činnosti, může mít vliv na vlastnictví nabyté na základě pravomocného usnesení o příklepu v rámci exekučního řízení, dosud dovolacím soudem nezodpovězené.

Dovolatel považuje za podstatné, že sporné nemovitosti „byly nabyty“ za peníze získané trestnou činností dlužníka, tj. za prostředky patřící do majetkové podstaty, které jsou nyní „uloženy“ ve sporných nemovitostech; zpeněžením nemovitostí budou tyto prostředky „navráceny“ (poškozeným) věřitelům. Jiné řešení věci by bylo – podle názoru dovolatele – zcela nespravedlivé, odporující dobrým mravům, jakož i zásadám formulovaným v ustanovení § 5 a § 8 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“).

S poukazem na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. října 2013, sp. zn. 29 Cdo 62/2011, zdůrazňuje, že existence vlastnického práva žalobkyně ke sporným nemovitostem (bez dalšího) neznamená, že sporné nemovitosti nemohly být po právu zapsány do majetkové podstaty dlužníka.

Navíc v poměrech dané věci – pokračuje dovolatel – nebyly splněny předpoklady pro vznik vlastnického práva podle ustanovení § 336l odst. 2 o. s. ř., když nejvyšší podání nebylo zaplaceno včas (tj. ve lhůtě 30 dnů od dražebního jednání), ale až 10. ledna 2010. Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem dovozuje, že „dražba neproběhla zákonným způsobem“, a J. S. se tak (vzhledem k neplatnosti dražby) nestal vlastníkem sporných nemovitostí ani udělením příklepu.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné, s tím, že J. S. nabyl sporné nemovitosti v dražbě (a zaplatil je z úspor a peněz získaných půjčkou).

Dovolání žalovaného je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení právní otázky dovolatelem otevřené, týkající se vzniku vlastnického práva podle ustanovení § 336l odst. 2 o. s. ř. ke sporným nemovitostem, dosud v rozhodování Nejvyššího soudu v daných skutkových poměrech beze zbytku nezodpovězené.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 225 insolvenčního zákona osoby, které tvrdí, že označený majetek neměl být do soupisu zahrnut proto, že to vylučuje jejich právo k majetku nebo že tu je jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu, se mohou žalobou podanou u insolvenčního soudu domáhat rozhodnutí, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty (odstavec 1). Žaloba musí být podána proti insolvenčnímu správci, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy osobě uvedené v odstavci 1 bylo doručeno vyrozumění o soupisu majetku, k němuž uplatňuje právo. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty insolvenčnímu soudu (odstavec 2). Nebyla-li žaloba podána včas, platí, že označený majetek je do soupisu pojat oprávněně. Totéž platí i tehdy, jestliže insolvenční soud žalobu zamítl, nebo jestliže řízení o žalobě zastavil nebo ji odmítl (odstavec 3).

Podle ustanovení § 336j o. s. ř. příklep lze udělit tomu, kdo učinil nejvyšší podání a u něhož jsou splněny další podmínky stanovené zákonem. Učinilo-li více dražitelů stejné nejvyšší podání, udělí soud příklep nejprve tomu, komu svědčí předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě. Není-li příklep takto udělen, udělí jej dražiteli, který byl určen losem (odstavec 1). V usnesení o příklepu soud stanoví lhůtu k zaplacení nejvyššího podání, která počíná dnem právní moci příklepu a nesmí být delší než 2 měsíce [odstavec 3 písm. a)]. Na nejvyšší podání se započte vydražitelem složená jistota (odstavec 5).

Podle ustanovení § 336l odst. 2 o. s. ř. vydražitel se stává vlastníkem vydražené nemovitosti s příslušenstvím, nabylo-li usnesení o příklepu právní moci a zaplatil-li nejvyšší podání, a to ke dni vydání usnesení o příklepu.

Podle ustanovení § 69 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu) a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“), nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na provádění exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí.

Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka a do vydání napadeného rozhodnutí nedoznalo změn. Rozhodné znění shora citovaných ustanovení občanského soudního řádu a exekučního řádu (do 31. prosince 2012) se podává ze skutečností vztahujících se k exekučnímu řízení, v němž J. S. nabyl sporné nemovitosti (exekuce byla nařízena dne 7. února 2008 a usnesení o příklepu vydáno dne 23. září 2009).

Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že jeho judikatura je jednotná v závěrech, podle nichž:

1) Pro nabytí vlastnického práva v exekuční dražbě je rozhodující jen to, že usnesení o příklepu nabylo právní moci a že vydražitel zaplatil nejvyšší podání (srov. ustanovení § 69 exekučního řádu, ve spojení s ustanovením § 336l odst. 2 o. s. ř.), přičemž žádné jiné skutečnosti – předchozí vady řízení, skutečnost, že povinný nebyl vlastníkem dražené věci a její vlastník o probíhající exekuci nevěděl, ani

skutečnost, že dražený majetek podléhal zákonné blokaci – významné nejsou (srov. např. rozsudek ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 22 Cdo 850/2005, rozsudek ze dne 22. března 2017, sp. zn. 20 Cdo 1943/2016, usnesení ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 22 Cdo 3962/2014, usnesení ze dne 28. května 2014, sp. zn. 30 Cdo 1391/2014, jakož i (aktuálně) usnesení ze dne 3. března 2020, sp. zn. 28 Cdo 3767/2019, a obdobně rozsudek ze dne 31. července 2019, sp. zn. 29 Cdo 533/2017).

2) Nestanovil-li soudní exekutor vydražiteli dodatečnou lhůtu k zaplacení nejvyššího podání, nelze považovat vydražitelem zaplacené nejvyšší podání za opožděné (srov. usnesení ze dne 26. října 2015, sp. zn. 26 Cdo 4598/2014, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 8, ročník 2016, pod číslem 103, k jehož závěrům se Nejvyšší soud přihlásil např. v usnesení ze dne 1. července 2016, sp. zn. 20 Cdo 771/2016).

3) Smlouva, při jejímž uzavření jeden z účastníků úmyslně předstíral určitou vůli se záměrem, aby tím vyvolal u druhého účastníka omyl nebo aby tím využil jeho omylu, není neplatná podle ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), pro nedostatek vážné vůle nebo podle ustanovení § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem. Podvodné jednání jednoho z účastníků smlouvy při jejím uzavření je důvodem neplatnosti smlouvy podle ustanovení § 49a obč. zák., jehož se může úspěšně dovolat jen druhý účastník smlouvy (§ 40a obč. zák.).

Srov. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 8. prosince 2010, sp. zn. 31 Cdo 3620/2010, uveřejněný pod číslem 70/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 70/2011“).

4) Závěry obsažené v R 70/2011 nemohou být narušeny úvahou, podle níž by samotný nelegální původ finančních prostředků (rozuměj prostředků užitých k zaplacení kupní ceny) bez dalšího způsoboval absolutní neplatnost kupní smlouvy, jež byla uzavřena zcela v souladu s právním řádem. Uvedené by ve svém důsledku znemožnilo účastníku dohody domáhat se sjednaného plnění, ačkoli by kontrakt uzavřel vážně a sám z něj pro sebe vyplývající povinnosti řádně splnil, čímž by bezpochyby došlo k zásahu do jeho právní jistoty (srov. obdobně rozsudek ze dne 25. srpna 2010, sp. zn. 32 Cdo 679/2009, jakož i usnesení ze dne 4. října 2017, sp. zn. 28 Cdo 2022/2017).

Shora uvedené judikatorní závěry se v poměrech dané věci prosadí následovně.

Vzhledem k tomu, že usnesení o příklepu, na jehož základě nabytí J. S. vlastnické právo ke sporné nemovitosti, nabylo právní moci, jsou právně nevýznamné výhrady dovolatele týkající se (ne)platnosti dražby; na platnost dražby (a vznik vlastnického práva J. S. ke sporné nemovitosti) nemá vliv ani dovolatelem akcentované pozdní zaplacení nejvyššího podání.

Není-li (obecně) nelegální původ finančních prostředků užitých k zaplacení kupní ceny (bez dalšího) důvodem absolutní neplatnosti kupní smlouvy, nemůže být právně významný ani pro posouzení, zda J. S. vskutku nabytí spornou nemovitost v dražbě (k tomu, že jde o originární způsob nabytí vlastnického práva, srov. např. důvody rozsudku sp. zn. 22 Cdo 850/2005 a usnesení sp. zn. 28 Cdo 3767/2019), ani pro posouzení (ne)existence vlastnického práva žalobkyně ke sporné nemovitosti.

Argumentace dovolatele, podle níž rozhodnutí odvolacího soudu ve výsledku odporuje dobrým mravům a zásadám určeným ustanoveními § 5 a § 8 o. z. je právně irelevantní již proto, že: 1) J. S. nabytí spornou nemovitost již v roce 2009 a 2) žalobkyně se (podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů) nedopustila žádného jednání, které by mohlo být hodnoceno jako rozporné s dobrými mravy. Neopodstatněným Nejvyšší soud shledává též poukaz dovolatele na rozsudek sp. zn. 29 Cdo 62/2011, když v něm formulované závěry nemají vliv na posouzení (ne)důvodnosti žaloby v projednávané věci.

Za stavu, kdy byly splněny všechny předpoklady určené ustanovením § 225 insolvenčního zákona (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011, uveřejněný pod číslem 116/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), Nejvyšší soud (při absenci jiných vad řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti- § 242 odst. 3 o. s. ř.) dovolání jako nedůvodné zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší soud dodává, že výsledek řízení o vylučovací žalobě nedává (bez dalšího) odpověď na otázku, zda dlužníku (případně) vzniklo právo na vydání bezdůvodného obohacení proti J. S. (z titulu poskytnutého plnění na nejvyšší podání) a jak se takto (případně) vzniklé právo projeví ve vztahu k žalobkyni.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)